

Štěpánka Holbová, Osobnost pedagoga Josefa Kaplického na Vysoké škole uměleckopřemyslové a jeho odkaz, bakalářská práce

Tvorba a osobnost Josefa Kaplického představují poměrně složitý problém. Není to jen tím, že i když se cítil být sochařem, byl zároveň tvůrcem návrhů a realizací monumentálních vitrají, mosaikových stěn, malířem monumentálních pláten a zároveň jedním z nejosobitějších grafických designerů meziválečného období, což vše byl schopen nakonec propojit ve své pedagogické práci na VŠUP v Praze. Zároveň je ale komplikovaný tím, jakým způsobem souvisel s českou modernou, důvody přesunu ze spolku Mánes do Umělecké Besedy, pro něž vytvořil svoje nejlepší grafické návrhy, pro UB dokonce jeden z prvních vědomých corporate identity. Váhu jeho osobnosti, nejen ve vlastní tvorbě, ale i v kritické a teoretické činnosti, je nutné číst ze všech jeho tvůrčích aktivit. Kladem práce diplomantky je volba klíče k pochopení Kaplického osobnosti právě v pedagogické činnosti, kterou zároveň nevyjímá z celého tvůrčího zázemí, teoretického myšlení a konečně i v důrazu Kaplického na vzdělání, kterým podmiňoval i práci svých studentů. Vyplývá to ostatně i z obou připojených rozhovorů s Kaplického žáky Vladimírem Kopeckým a Marií Rychlíkovou, ale i z odkazů na nepublikovaný rozhovor s Václavem Ciglerem. Diplomantka si uvědomuje důležitost tohoto pramene, rozhovor by však potřeboval zaměřenější moderování, aby nevyzníval jen jako vřelá a uctivá vzpomínka na učitele. Vydolovala přesto z tohoto pramene potvrzení hlavních rysů jeho pedagogického záměru – posílit ve studentech vědomí kontextu, v němž se tvorba nachází časově, ale i geograficky, zároveň položit důraz na intelektuální základ tvůrčích postojů hlavně u těch studentů, jejichž tvorba se profilovala „užitým“ směrem. Právě tento důraz charakterizuje i jedinečnost Kaplického tvorby hlavně v oblasti grafického designu, která mohla být postižena šířeji, protože nese nejvíce z hlavních charakteristik jeho tvorby, hlavně v jejím harmonizačním úsilí. Nepominula však alespoň zmínkou jeho pojetí písma, které je podle Kaplického schopné vyjadřovat svou dobu s jejími duchovními obsahy a symboly. Tady také zúročňuje vliv svého učitele V.H.Brunnera, jak diplomantka uvádí.

Rozsah práce neumožňoval analyzovat všechny problémy, které byly a jsou zmiňovány v souvislosti s jeho tvorbou (dokládají to i oba rozhovory) a mají kořeny v jeho teoretických a kritických argumentech. Kaplický byl zcela vědomě propojen s myšlením novoklasicismu, k němuž ostatně už dala impuls i v práci zmiňovaná výstava francouzského umění v Praze v roce 1923, s tvůrci, které celoživotně obdivoval – s Maillolem, Derainem, vedle nich pak odkazoval později k Ingresovi a dalším osobnostem klasicistní linie francouzského umění a přes ni pak ke klasickému Řecku. V tomto ohledu patří Kaplického texty k důležitým zdrojům české teorie umění meziválečného, zapadajících do polarizace myšlení avantgardy a moderny.

Diplomantka v podstatě zmiňuje všechny důležité aspekty, může je však jen zmínit. Ale i přes to je její práce přehledná a rýsuje základní půdorys Kaplického tvorby ve vztahu k jeho pedagogické činnosti. Působivý je tu hlavně publikovaný seznam absolventů, z něhož je možné si uvědomit, jakou roli jeho pedagogické působení sehrálo. S nadsázkou by se dalo říci, že určitým způsobem zformoval část generace 60. let, a to i v negativním smyslu hlavně v oblasti skla v jeho sebereflexi jako „duchovně založeného sochařství“, což vyznívalo v estetismus, příznačný právě pro tu část generace 60.let, kterou odchoval Kaplický. Na druhou stranu to však byla zároveň ta část, která byla díky Kaplického vyzbrojena morálně pro dobu pozdější, tedy 70. a 80. léta.

Práce je svým záběrem i přes nevelký rozsah kvalitní i střídmostí úsudku, neboť by také mohla klidně vést k nepřiměřené adoraci, která mnohdy zastírá přístup k této osobnosti. Svým jasným půdorysem směřuje k dalšímu kroku, ke kritické analýze, kterou už otevřel Jindřich Chalupecký, i když zase jen v náznacích. Mohla by se stát třeba tématem magisterské práce.

Jan Rous
VŠUP v Praze

Jan Rous
20.8.09